

Ekopadomes darbība rudenī.

Daugavpils 12.vidusskola jau kopš 2012./2013. m.g. ir aktīva Ekoskolu programmas dalībniece un Zaļā karoga nesēja, taču pandēmijas dēļ, uz gadu nācās pārtraukt aktīvu iesaisti, diemžēl Zaļo karogu zaudējām. Šajā mācību gadā skola atsāk savu darbību Ekoskolu programmā.

Kas vispār ir Ekoskolu programma? Ekoskolu programma ir viens no visaptverošākajiem un arīdzan populārākajiem vides izglītības modeļiem pasaulē. Programmas pamatā ir vienkāršas un brīvi piemērojamas, bet tai pat laikā savu efektivitāti jau drīz apliecinošas vides pārvaldes sistēmas izveide skolā. Bet šī programma neaprobežojas tikai ar vides pārvaldību skolā, jo tā veicina izpratni par vidi, saistot to ar daudziem mācību priekšmetiem, nostiprina caurviju prasmes, veido attieksmi un vērtības, interesi un līdz ar to arī vēlmi rīkoties, pie tam procesā iekļaujot ne tikai skolas dzīvē iesaistītos, bet arī apkārtējo sabiedrību, tādējādi veicinot kopējo vides apziņas attīstību.

Skolas līdzdalība Ekoskolu programmā norisinās caur vides pārvaldes sistēmas izveidošanu un darbību, kā arī skolas regulāru darbu ar apkārtējās vides jautājumiem. Pārvaldes sistēma tiek veidota, sekojot vadlīnijām par nepieciešamajiem 7 soļiem Ekoskolu programmā. Šie soļi ir: Ekopadome, Vides novērtējums, Skolas rīcības plāns, Vides kodekss un citi.

Rudens Ekoskolu programmu dalībniekiem ir rosīgs laiks, jo ir jāveic skolas pašnovērtējums, jādibina Ekopadome, jāveido vides novērtējums, skolas rīcības plāns un Vides kodekss.

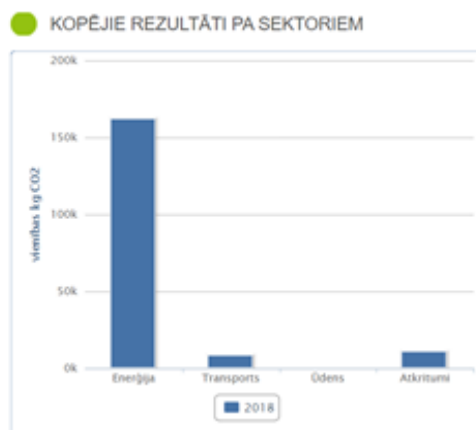
Veicot vides novērtējumu, atspoguļojas skolas lielākās problēmas, kuras skar dažādus vides jautājumus: enerģija, atkritumi, transports un klimata pārmaiņas, Daugavpils 12. vidusskolas Ekopadome izvirzīja aktuālo Ekoskolu gada tēmu, kas ir Klimata pārmaiņas un mērķus, kurus šajā mācību gadā vēlamies sasniegt.

Vēlos padalīties ar to, kādus rezultātus ieguvām, veicot skolas vides novērtējumu....

Par cik Klimata pārmaiņas skar ļoti dažādas vides jomas, tad vides novērtējums bija jāveic gan par atkritumiem, gan transportu, gan arī enerģiju, gan arī tika izmērīta skolas ekoloģiskā pēda, izmantojot Vides Izglītības fonda CO² kalkulatoru. Vēlos piebilst, ka vides novērtējumam tika izmantoti 2018./2019. m.g. dati, kad visu mācību gadu bija klātienē izglītība.

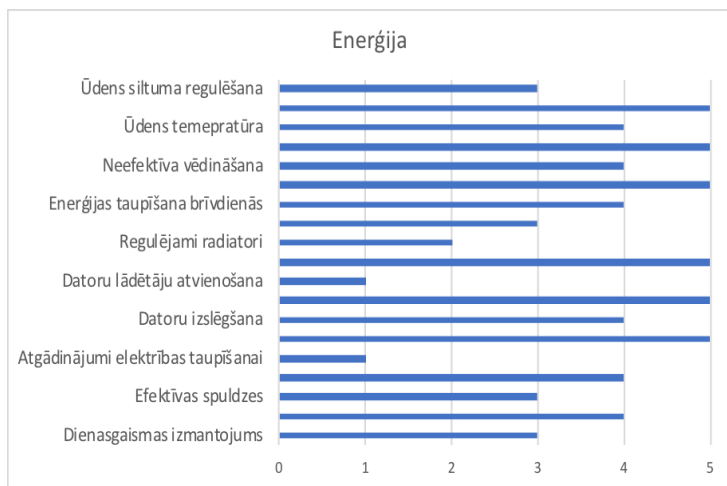
Analizējot iegūtos datus par skolas patēriņu enerģijas, ūdens un pārtikas jomās, kā arī atkritumu apsaimniekošanas un transporta jomās, atspoguļojās divas lielākās problēmas mūsu skolā, tās ir – enerģijas patēriņš un atkritumu apsaimniekošana. Un, jo īpaši, enerģijas patēriņš, kurš pievērs uzmanību starp pārējiem rādītājiem.

Līdzīgu izpēti Ekopadome veica atsevišķi trijās jomās – atkritumi, enerģija un transports.

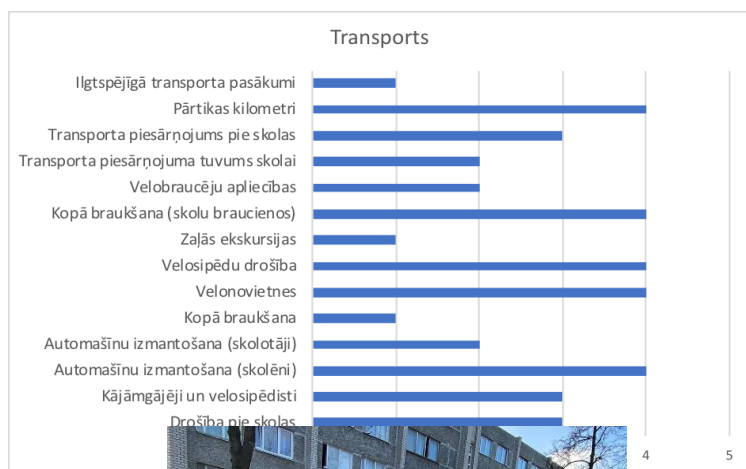
- Enerģija

Lai izpētītu vislielākās problēmas enerģijas patēriņa jomā, sākotnēji Ekopadome veica skolas izvērtējumu, ar kura palīdzību novērtēja, kādas ir skolas stiprās un vājās puses šajā jomā. Balstoties uz novērtējuma datiem mūsu skolā, vislabāk darbojas elektroenerģijas taupīšana sakarā ar elektrisko ierīču efektīvu lietošanu (datoru, projektoru izslēgšanā). Kā arī enerģijas taupīšana brīvlaikos, kad mācības skolā nenorisinās. Savukārt skolā ir nepieciešami uzlabojumi saistībā ar efektīvu spuldžu lietošanu skolas telpās, jo tikai, apmēram, 50% no telpām tiek lietotas fluorescentās vai LED spuldzes. Tomēr lielākie uzlabojumi ir jāveic sakarā ar informācijas trūkumu par elektrības taupīšanu, jo mazāk nekā 10 % no skolas telpām ir atrodami atgādinājumi par elektroenerģijas taupīšanas nozīmīgumu. Tāpat arī Ekopadome veica paradumu un attieksmju izvērtējumu starp skolēniem un vecākiem, kuri pauda savu viedokli un attieksmes par enerģijas taupīšanas jautājumiem. Galvenie secinājumi bija – finansiālās robežas jautājumos par mājokļa siltināšanu, tomēr vecāki atzīst, ka taupīt enerģiju ir nepieciešams gan klimata pārmaiņu mazināšanai, gan arī enerģijas taupības nolūkos, informācijas un intereses trūkums starp skolēniem par vides jautājumiem.

- Transports

Līdzīgs pētījums tika veikts arī transporta jomā, kurā Ekopadome veica skolas izvērtējumu dažādos jautājumos, piemēram, vislabākā situācija skolā iezīmējas jautājumos par skolēnu pārvietošanos uz/no skolas, kur liela daļa skolēnu pārvietojas kājām, riteni vai sabiedrisko transportu. Skolas pagalmā ir arī veiksmīgi ierīkotas velonovietnes pietiekošā daudzumā. Savukārt lielākās problēmas tomēr rada, tie skolēni, kuri ierodas skolā ar automašīnām – diemžēl novērojumi liecina par to, ka vecāki atvedot uz skolu vai sagaidot bērnus pie skolas, gandrīz nekad neizslēdz mašīnas dzinēju, kas tādējādi rada pārmērīgas gāzu izplūdes, un palielinot veselības risku. Tāpat arī skolā netiek popularizētas ekskursijas vai pārgājieni ar velosipēdiem vai kājām, kas varētu uzlabot gan skolēnu fizisko veselību, gan arī veicinot resursu taupīšanu.

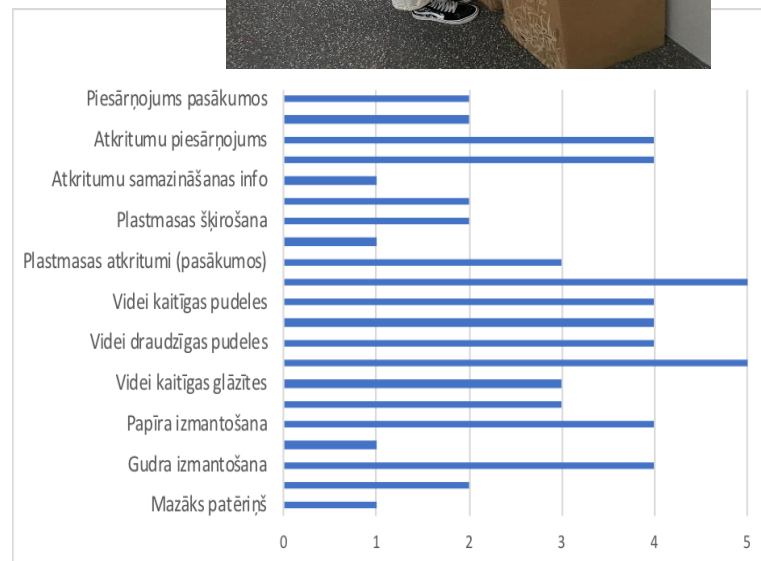

Transporta izpētē tika veikts arī pētījums par ceļu kvalitāti un drošību skolas apkārtnē. Ekopadome izpētīja, ka skola atrodas labi apgaismotā vietā. Visapkārt skolas ēkas teritorijai ir pieejami trotuāri jeb ietves, kas ir platas un drošas. Pie skolas, automašīnām ir iespējams īslaicīgi apstāties neietekmējot satiksmes plūsmu un neapdraudot skolēnus. Skolas teritorijā ir iespējas iekļūt pa vairākām ieejām, no

dažādām skolas pusēm, neveicinot drūzmēšanos. Pie skolas ieejas ir iespējams novietot velosipēdus, kur tos nevar nejausi aizķert citi transportlīdzekļi. Lielākajā kvartāla daļā ir drošas gājēju pārejas, un divi ātruma vaļņi posmā pie galvenās ieejas. Tomēr ir arī trūkumi, kuri rada transporta problēmas, piemēram, novietoto mašīnu daudzums apkārt skolai esošajās daudzdzīvokļu mājās, kas sašaurina ceļa platumu un drošību, radot problēmu divām automašīnām satiekoties uz ceļa, pieturu (autobusu) attālums no skolas gadījumā, kad ir nepieciešamība pēc papildus tehnikas pārvietošanai (piemēram, kruķi), kā arī ceļu un satiksmes izvērtējums pie mazās (1.-3.kl) skolas.

- Atkritumi

Ekopadome izvērtēja arī atkritumu apsaimniekošanas situāciju Daugavpils 12. vidusskolā, kurā lielākās problēmas ir ar atkritumu šķirošanu katrā klasē un skolā kopumā, kā arī ar informācijas trūkumu skolēnu vidū. Tomēr ir jautājumi, ar kuriem skola veiksmīgi tiek galā, piemēram, skolā ir brīvi pieejams dzeramais ūdens no krāna, tādā veidā skolēni bieži vien izmanto savas personīgās dzeramā ūdens pudeles, un tikai retos gadījumos pērk dzērienus plastmasas pudeles (piemēram, gāzētos un saldinātos dzērienus).

Ekopadomes pārstāvji veica pētījumu skolā, izvērtējot reālo situāciju skolas gaitēnos, un izveidoja biežāk sastopamo atkritumu veidu sarakstu, sevišķu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem.

Kopumā mūsu skolas gaitēnos ir 7 nešķiroto atkritumu grozi un 2 šķirojamo atkritumu kastes, kuras ir paredzētas papīram un plastmasai. Otrajā, trešajā un ceturtajā stāvā ir pa vienam grozam gaitenī, kā arī četri grozi pirmajā stāvā, no kuriem viens ir pie kafijas automāta un otrs pie ēdnīcas. Pētījumu sākām ar otrā, trešā un ceturta stāva izpēti, un rezultāti bija līdzīgi - visos grozos visbiežāk bija sastopami dažādi nelieli papīri saistīti ar mācību materiālu, ēdiena pārpalikumi, tas ir, āboli bumbieri u.c. un dažāda veida plastmasas iepakojumi, biežāk polietilēna maisiņi. Mēs domājam, ka tas ir tāpēc, ka saistībā ar covid-19 visus konditorejas izstrādājumus skolas ēdnīcā sāka likt katru savā polietilēna maisiņā, tāda pati situācija ir arī veikalā pie skolas, kur visi pērk picas, tāpēc plastmasas maisiņu grozos ir daudz.

Pirmā stāva grozos biežākie atkritumi bija plastmasas iepakojumi no svaigajiem augļiem un dārzeņiem, kā arī piena iepakojumi no kartona, jo tur mācās jaunākās klases.

Grozā pie kafijas automāta atradās plastmasas karotītes, kuras tiek pasniegtas kopā ar kafiju un augļu pārpalikumi, kas visdrīzāk tur tiek izmesti ejot no ēdnīcas. Grozā pie ēdnīcas vietas augļiem nav, jo grozs ir pilns ar papīra dvieļiem, kas ir slavējami, jo skolēni aktīvi mazgā rokas, toties var redzēt, ka dvieļi netiek lietoti saprātīgi, bet gan 2-3 gabaliņi 1-2 vietā.

Šķirojamo atkritumu kastē papīram biežāk ir sastopami kaut kādi mācību papīri lielāka izmēra, nedaudz arī piena iepakojumi, bet plastmasas šķirošanas kastē ir plastmasas glāzītes no kafijas, limonādes pudeles, dažādi plastmasas iepakojumi.

Ja summē visu un saliek biežāk sastopamo atkritumu sarakstā, tad sanāk:

1. Polietilēna maisiņi.

2. Papīrs.
3. Augļu pārpalikumi.
4. Kartona iepakojums.
5. PET pudeles, plastmasas glāzītes.

Kā mēs redzam, lielākā problēma ir tieši polietilēna maisiņi, tāpēc mēs esam izdomājuši dažas rīcības atkritumu mazināšanai:

- polietilēna maisiņu aizvietošana ar papīra maisiņiem skolas ēdnīcā,
- vienam pircējam ēdnīcā visus konditorejas izstrādājumus likt vienā maisiņā,
- kārtīga roku dezinficēšana un izstrādājuma izsniegšana papīra salvetē,
- skolēni var nākt uz ēdnīcu ar savu maisiņu.

Saistībā ar papīra atkritumu mazināšanu mēs varētu piedāvāt skolotājiem retāk izmantot kopētos materiālus, bet gan biežāk kaut ko ierakstīt burtnīcās vai arī izmantot informācijas lapas nedalot tās katram cilvēkam, bet dot vienu uz pāri, lai mazinātu lietojamā papīra daudzumu.

Lai mazinātu plastmasas daudzumu atkritumu grozos skolā, varētu neizmantot plastmasas, bet gan kartona glāzītes kafijas automātā, vai arī dot iespēju kafiju liet savos termosos vai krūzēs. Arī plastmasas karotītes varētu piedāvāt kā izvēles funkciju vai arī mainīt tās uz koka karotītēm.

Secināt mēs varam to, ka mūsu skolā ir jāaktualizē atkritumu šķirošana, jo ja pat mēs samazināsim atkritumu daudzumu tas tāpat tiks izmest nešķīrotajos grozos, tā kā iespēja šķirot ir tikai vienā vietā šobrīd un skolēni netiek par to informēti. Mēs domājam, ka varētu ieviest vairākas vietas šķirošanai vai arī nolikt katrā klasē papīra šķirošanas kasti kā tas bija pirms pandēmijas.

Pēc vides novērtējuma izveides un datu apkopošanas, Ekopadome sanāca pilnā sastāvā uz Ekopadomes Lielo sapulci 3. novembrī, kurā gan skolas administrācijai, gan skolotājiem, gan skolēniem un citiem interesentiem tika prezentēts Skolas vides novērtējums – aktuālākās problēmas, kā arī secinājumi un iespējamie problēmu risinājumi. Kopīgiem spēkiem tika izvirzīti trīs galvenie Ekopadomes mērķi 2021./2022. mācību gadam:

1. 2021./2022. un 2022./2023. mācību gada laikā Daugavpils 12. vidusskolas Ekopadome sadarbojoties ar visu skolas kopienu izstrādās pasākumu, atgādnēs u.c. aktivitātes, kas veicinās skolas oglekļa pēdas enerģijas un atkritumu jomās - samazinājumu.
2. Ekopadomes dalībnieki kopā ar izglītības iestādes pedagogiem izglītos skolēnus, vecākus un apkārtējos iedzīvotājus par klimata pārmaiņām un to mazināšanas pasākumiem, veicinot dažādu akciju un pasākumu īstenošanu, informatīvajām lekcijām par vides izmaiņām, kā arī pastiprinātu resursu šķirošanu (papīrs, baterijas) līdz 2021./2022. mācību gada beigām.
3. 2021./2022. mācību gada laikā popularizēt un veicināt konkrētus ieradumus, kas mazina klimata pārmaiņas - veidot informatīvus un izzinošus plakātus, pasākumus un lekcijas, akcijas un izaicinājumus, kas aicina skolēnus, skolotājus un vietējo kopienu - mazāk auto un vairāk velo pārvietojoties ikdienā, mazāk gaļas un vairāk augu pārtikā, vairāk drēbju un mazāk apkures ziemas sezonā).

Balstoties uz šo mērķu izveidi, tika izveidots rīcības plāns šim mācību gadam, ar kura palīdzību tiek plānots mācību gada laikā sasniegt izvirzītos mērķus. Rīcības plānu var apskatīties skolā

uz Ekopadomes dēļa vai arī saitē:
<https://docs.google.com/document/d/1IPc4dHLMSGgfMZyTg5jSg1ejfIndD6VO/edit?usp=sharing&oid=114294098017707425482&rtpof=true&sd=true>

Rīcības plāns var arī mainīties, jo Ekopadomes darbs notiek nepārtraukti, tiek radītas jaunas idejas mērķu sasniegšanai, tāpēc arī Rīcības plāns var mainīties mācību gada laikā.

Kā arī skolā tika izveidots Vides kodekss, kurš atspoguļo mūsu skolas apņemšanās saistībā ar izvēlēto gada tēmu un izvirzītajiem mērķiem. To var apskatīt uz Ekopadomes informācijas dēļa, kā arī šīs apņemšanās tiks integrētas mācību saturā un skolas ikdienā.

Noslēgumā vēlos pateikt milzīgu paldies Ekopadomei par ieguldīto darbu un atbalstu, īpaši 12. klases skolēniem - Danielam Daņilovam, Evai Tropai, Amandai Neimanei, Karīnai Smilginai, 10. maf skolēniem – Rihardam Azarevičam, Danielai Strodei, Kristīnai Kostīnai, kā arī maniem kolēģiem – Inesei Somai, Ivetai Meškovskai, Ivetai Leiskīnai, pārējiem kolēģiem, kuri atbalsta un integrē Ekopadomes tēmas savā mācību saturā. Par atbalstu pateicos Ekopadomes vārdā arī skolas administrācijai un tehniskajam personālam, visiem skolēniem, kuri piedalījās vides novērtējuma un vides kodeksa tapšanā, kā arī vecākiem par dalību aptaujas izpildē.

Bet darbi neapstājas! Tas ir tikai pirmais solis, ar kura palīdzību šobrīd mums ir zināms, kā virzīties uz skolas vides uzlabošanu.

Daugavpils 12. vidusskolas
Ekoskolu programmas koordinatore Elīza Kabakova

